

اهمیت اخلاص

خطبه اول

الحمد لله الذي فضل المخلصين وأكرمهم بقبول أعمالهم والصلاة والسلام علي أشرف من علمنا الاخلاص بالقول والعمل وعلي آله وأصحابه أولي نماذج المخلصين في أمته وأكرم وأبر وأفضل من تربى علي القرآن والسنة بالصدق والاخلاص رضي الله عنهم أجمعين.

أما بعد:

برادران مسلمان! الله متعال در كلام مجيدش می فرمايد: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ﴿١٠٢﴾ (آل عمران: ١٠٢) «ای مؤمنان! چنانکه حق ترسیدن است از الله بترسيد و نميريد مگر در حالیکه مسلمان باشید». پس خودم و شما را به تقوای الهی و ترس حقیقی از الله متعال سفارش می کنم.

ای مؤمنان! بدانید که روح و جان عبادت و عمل صالح و شرط قبولی آن اخلاص است و اخلاص عملی است در قلب که الله متعال آنرا دوست می دارد و می پسندد و اخلاص است که عمل را پاک کرده و بارور می نماید و در نتیجه الله متعال در آن برکت می اندازد و بوسيله آن به صاحبش سود می رساند و در مقابل آن پاداش نیکو عنایت می فرمايد.

به تعبیر دیگر اخلاص است که الله متعال بندگان را بدان مکلف کرده و آنانرا با اخلاص مورد آزمایش قرار داده که اگر آنرا بدست آورند پاداش داده می شوند و اگر ضایع کنند مؤاخذه می شوند و چنانکه الله متعال می فرمايد:

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوَةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ ﴿٢﴾ (الملک: ٢)

«اوست که مرگ و زندگی را آفریده تا اینکه شما را بیازماید که کدامیک بهتر عمل می کنید و اوست غالب بخشنده».

و فضیل بن عیاض رحمه الله در معنی (أحسن عملاً) می فرمایند: خالص تر و درست تر و چون اگر نیت خالص ولی عمل درست نباشد پذیرفته نمی شود و اگر عمل درست باشد ولی نیت خالص نباشد باز هم قبول نمی شود و پس لازم است که هم خالص و هم درست باشد».

الله متعال در همه عبادات و احکام ما را مکلف به اخلاص کرده است و هر امری که مسلمان بدان عمل می کند و هر نهی که از آن باز می ایستد باید مقرون به اخلاص باشد.

لذا می فرمايد: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ ﴿البینة: ٥﴾. «و امر نشدند مگر اینکه الله را در حالی پرستش کنند که تمام دین (و عبادت) را برای او خالص کرده باشند».

و می فرمايد: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾ ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ خَالِصُونَ﴾ ﴿الزمر: ٢-٣﴾ «پس او را پرستش کن در حالی که دین (و عبادت) را برای او خالص گردانی و آگاه باش که دین (و عبادت) خالص فقط برای اوست».

از خلیفه راشد و عدالت گستر بی همتای تاریخ بشر (پس از پیامبران علیهم السلام) عمر فاروق - رضی الله عنه - روایت است که فرمود از رسول الله - صلی الله و علیه و آله وسلم - شنیدم که

می فرمودند:

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَىٰ وَفَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَفَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِي وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَبْتَهِجُهَا فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَىٰ مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ». (بخاری (۱) و مسلم (۱۹۰۷)) «دار و مدار اعمال بر نیت است و با هر شخص مطابق با نیت وی عمل می شود و پس کسی که هجرتش بسوی الله و رسولش باشد و مهاجر الله و رسول است و کسی که هجرتش برای کسب دنیا یا ازدواج با زنی باشد پس او مهاجر همان چیزی است که برای آن هجرت کرده است».

معنی اخلاص این است که مؤمن نیت و عملش را پاک کرده و آنرا از هرگونه پلیدی و شائبه ای که نیت و عمل را باطل می کند و یا در کمال آنها عیب و ایرادی وارد می کند دور نگهدارد و مانند ریا و شهرت طلبی و خود خواهی و بدعت گذاری و غیره و

الله متعال در ستایش صحابه و یاران مخلص رسول الله - صلی الله علیه و آله وسلم - می فرماید:

﴿ لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأَوْلِيَّتِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (۸۸) ﴿ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ (۸۹)

(التوبة: ۸۸ - ۸۹)

«اما پیامبر و کسانی که با او هستند و با جانها و مال هایشان جهاد کردند و این عده برای ایشان خیر و نیکی است و همین هایند رستگاران و الله متعال برای آنان باغهایی مهیا کرده که از زیر آن نهرهایی جاری است همیشه در این باغها ماندگار خواهند بود این است رستگاری بزرگ».

از طرف دیگر منافقین بودند که گرچه به ظاهر با پیامبر - صلی الله علیه و آله وسلم - نماز می خواندند و جهاد می کردند و اما از اخلاص و ایمان واقعی به دور بودند و اینها در بدترین وضعیت قرار دارند و الله متعال در باره آنان می فرماید:

﴿ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴾ (النساء: ۱۴۵)

«یقیناً منافقان در پائین ترین طبقات دوزخ قرار دارند و هرگز برای آنان یار و مددکاری نخواهی یافت».

پس ای برادران مسلمانان! دقت کنید با اینکه شکل ظاهری عمل یکی هست و مخلصان و مقرب و رستگارانند و وریا کارن و رانده شده و زیانکار.

اینجاست که تاثیر نیت در عمل دیده میشود چون عمل صحابه رسول الله و منافقین در ظاهر یکی بوده و اما عمل صحابه همراه با اخلاص و عمل منافقین همراه با ریا بوده است و می بینیم چه فرقی است میان پاداش این گروه و جزای گروه دوم.

از حضرت ابو هریره - رضی الله عنه - (صحابه ای که بیشترین احادیث را روایت کرده؛ و راوی حدود ۵۳۷۴ حدیث از احادیث رسول گرامی صلی الله علیه و آله وسلم) روایت است که فرمود: از رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم شنیدم که می فرمودند:

﴿ إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ اسْتَشْهَدَ وَ قَاتَىٰ بِهِ وَ فَعَرَفَهُ نِعْمَتَهُ وَ فَعَرَفَهَا وَ

قال: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ: قَالَ كَذَبْتَ و وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيءٌ و فَقَدْ قِيلَ و ثُمَّ أَمْرٌ بِهِ فَسُجِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ و وَقَرَأَ الْقُرْآنَ و فَأَتَى بِهِ و فَعَرَفَهُ نِعْمَهُ فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ و وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ و قَالَ: كَذَبْتَ و وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ و وَقَرَأْتُ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ: هُوَ قَارِئٌ و فَقَدْ قِيلَ و ثُمَّ أَمْرٌ و فَسُجِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ و رَجُلٌ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ و وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ و فَأَتَى بِهِ فَعَرَفَهُ نِعْمَهُ و فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ سَبِيلِ حَبِّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ. قَالَ: كَذَبْتَ و وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ: هُوَ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ و ثُمَّ أَمْرٌ بِهِ فَسُجِبَ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ» مسلم (١٩٠٥).

«اولین کسی که از میان انسانها در روز قیامت محاکمه می شود مردی است که ظاهراً شهید شده و الله متعال او را احضار می کند و نعمتهایش را بر او بر می شمارد و سپس از اقرار وی و می پرسد پس با این همه نعمت من چکار کردی؟ می گوید: بارالها! در راه تو جنگیدم تا اینکه شهید شدم و الله متعال می فرماید: دروغ می گویی و بلکه جنگیدی تا اینکه به تو شجاع و قهرمان گفته شود و گفته شد! آنگاه پروردگار دستور می دهد که او را بر چهره اش بکشند و به دوزخ بیندازند.

دوم شخصی که علم آموخته و وبه مردم تعلیم داده و قرآن خوانده است و او را احضار می کند و پس از آنکه نعمتهایش را بر او بر می شمارد و او اعتراف می کند و می پرسد پس با این همه نعمت من چکار کردی؟ می گوید: علم آموختم و به مردم آموزش دادم و بخاطر رضای تو قرآن خواندم می فرماید: دروغ می گویی و بلکه علم آموختی تا اینکه به تو عالم گفته شود و قرآن خواندی تا اینکه به تو قاری گفته شود و گفته شد! سپس دستور می دهد که او را بر چهره اش بکشند و به دوزخ بیندازند.

و سوم شخصی که الله متعال روزی اش را فراخ کرده و به او هرگونه مال و ثروت فراوان عطاء فرموده است و پس از اینکه او را می آورد و نعمتهایش را بر او بر می شمارد و او بدانه اقرار می کند می پرسد پس با این همه نعمت من چه کردی؟ می گوید: هیچ جایی نبوده که تو دوست داشته باشی در آن خرج شود مگر اینکه من در آنجا بخاطر تو خرج کردم و می فرماید: دروغ می گویی و بلکه خرج کردی تا اینکه به تو سخاوتمند گفته شود و گفته شد و سپس دستور می دهد که او نیز بر چهره اش کشیده شده و به دوزخ انداخته شود».

و از حضرت أبو هریره - رضی الله عنه - روایت شده که فرمود:
يا رسول الله من أسعد الناس بشفاعتك يوم القيامة فقال لقد ظننت يا أبا هريرة أن لا يسألني عن هذا الحديث أحد أول منك لما رأيت من حرصك على الحديث أسعد الناس بشفاعتي يوم القيامة من قال لا إله إلا الله خالصا من قبل نفسه» صحيح بخاری (٦٠٢١)

«عرض کردم ای رسول الله! کیست آن که بیشتر از بقیه مردم به شفاعت شما خوشبخت می گردد و فرمودند: «کسی که از ته دل با اخلاص لا إله إلا الله بگوید».

پس ای بندگان الله! و دوستان ایمان و اخلاص! بکوشید که در عمل اخلاص پیشه کنید که مخلصان در سایه رحمت و حفاظت پروردگار خواهند بود و از نیرنگ شیطان و وحسرت و زیان و نجات خواهند یافت چنانکه از زبان شیطان می فرماید:

﴿ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣١﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ ﴾
(الحجر: ٣٩ - ٤٠)

«شیطان) گفت پروردگارم! به علت اینکه مرا گمراه کردی من حتماً زندگی دنیا را در چشم آنان مزین جلوه خواهم داد وهمه گیشان را گمراه خواهم کرد مگر بندگان مخلص ترا». شرط الله متعال برای پذیرش توبه وجود اخلاص است که در عملشان مخلص باشند چنانکه می فرماید:

﴿ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾ ﴾ النساء: ١٤٦

«مگر کسانی که توبه کردند و گذشته شان را اصلاح نمودند و به ریسمان الله چنگ زدند و دینشان را برای الله خالص کردند این گروه با مؤمنانند و بزودی الله به مؤمنان پاداش عظیمی عنایت خواهد فرمود».

عمر فاروق - رضی الله عنه - به صحابی جلیل القدر ابو موسی اشعری رضی الله عنه نوشتند: «کسی که نیتش خالص باشد الله متعال اصلاح بین او و مردم را به عهده می گیرد» (شیر خدا؛ داماد و پسر عموی رسول الله؛ و پدر زن عمر فاروق و پدر حسنین) علی مرتضی - رضی الله عنه - می فرماید: «از کم بودن عمل نگران نباشید و نگران این باشید که مبدا عمل قبول نشود».

پس ای مسلمانان! به این رکن بزرگ (یعنی اخلاص) چنگ بزنید و در ازای عملتان و فقط طالب رضای الله و حصول سعادت آخرت باشید و نیتها و اراده های خود را خالص کنید. و با آنچه پیامبر گرامیتان - صلی الله علیه و آله وسلم - مشروع قرار داده به الله تقرب جوئید.

چنانکه الله متعال می فرماید:

﴿ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ ۚ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَادِقًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ أَحَدًا ﴿١١٠﴾ ﴾ (الكهف: ١١٠)

«کسی که آرزوی ملاقات پروردگارش را دارد باید عمل نیکو انجام دهد و هیچ احدی را در پرستش پروردگارش شریک نگرداند».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذکر الحكيم ونفعنا بهدي سيد المرسلين وقوله القويم أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين والحمد لله رب العالمين.

خطبه دوم

الحمد لله العزيز الغفور و العليم بذات الصدور أحمده سبحانه وأشكره وأتوب إليه وأستغفره وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له و الحليم الشكور وأشهد أن نبينا وسيدنا محمداً عبده ورسوله و أرسله الله رحمة للعالمين و اللهم صلي وسلم بارك على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

أما بعد:

ای بندگان الله! در همه حال از الله بترسید که الله متعال آنچه در دل دارید می‌داند و کردار شما را می‌بیند و ای بندگان الله! در طلب رضای الله با وی صادق باشید و واز خشم و انتقام او حذر کنید از آلوده شدن به محرمات پرهیزید و همواره در مسیر دینداری اخلاص را در دلهایتان نهادینه کنید. زیرا که این منهج پیامبر گرامی مان (صلوات الله علیه) است و با همین اخلاص است که اعمالتان پاک و درجات تان بالا و باطنتان منور می‌گردد.

الله متعال خطاب به رسول مکرم صلی الله علیه و آله وسلم - می‌فرماید:

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾﴾ (الزمر: ۱۱-۱۴)

«بگو: (ای پیامبر!) بدرستی که من امر شده‌ام که الله را مخلصانه پرستش کنم و دین (و عبادت) م را فقط برای او خالص گردانم و و امر شده‌ام که اولین مسلمان باشم و بگو: اگر من نافرمانی پروردگارم را بکنم از عذاب روز بزرگ می‌ترسم و بگو فقط الله را می‌پرستم و دین (و عبادت) م را فقط برای او خالص می‌گردانم.»

و می‌فرماید: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٤﴾ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ﴿٥﴾﴾ (الزمر: ۲-۳) «پس او را پرستش کن در حالی که تمامی عبادات را برای او خالص گردانی و بدانید که عبادت خالص فقط برای اوست.»

از صحابی گرامی جبیر ابن مطعم - رضی الله عنه - روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«سه چیز است که قلب بنده مسلمان از آن بی‌نیاز نیست و اخلاص در عمل و نصیحت کردن حاکمان و رهبران مسلمین و همراه بودن با جماعت مسلمانان. روایت از احمد (۱۳۳۴۹). معنای حدیث این است که این سه خصلت دلها را اصلاح می‌کند پس کسی که بدانها چنگ بزند الله دلش را از مکر و خیانت و فتنه انگیزی پاک می‌گرداند. ای بندگان الله! بدانید که مانند هر عمل دیگری اخلاص نیز ثمراتی دارد؛ از بارزترین ثمرات اخلاص می‌توان موارد ذیل را بر شمرد:

- تحقق توحید و یکتاپرستی و سالم ماندن از شرک و نفاق.
- داخل شدن به بهشت و نجات از آتش دوزخ.
- قبول شدن اعمال و چند برابر شدن آن.
- آمرزش گناهان. البته شرک بدون توبه بخشیده نمی‌شود.
- چشیدن حلاوت و شیرینی عبادت و رشد و ترقی در مقامات آن.
- رستگار شدن به شفاعت رسول گرامی صلی الله علیه و آله وسلم در روز قیامت.
- بدست آوردن کمال امنیت و آرامش و هدایت در دنیا و آخرت.

امام أحمد با سند معتبر از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت می‌کنند که فرمودند:

«إن أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر قالوا: وما الشرك الأصغر يا رسول الله؟ قال: الرياء و يقول الله تعالى يوم القيامة إذا جازى الناس بأعمالهم: اذهبوا إلى الذين كنتم تراؤون في الدنيا و

فانظروا هل تجدون عندهم جزاء»

یقیناً چیزی که بیش از همه به خاطر آن بر شما می‌ترسم شرک اصغر است صحابه عرض کردند ای رسول الله شرک اصغر چیست؟ فرمودند: ریا؛ الله متعال هنگامی که در روز قیامت پاداش اعمال بندگانش را بدهد به ریا کاران خواهد گفت: بروید نزد کسانی که اعمالتان را در دنیا به آنها نشان می‌دادید و ببینید آیا پاداشی نزد آنان می‌آید؟

مسند أحمد (۴۲۹)

پروردگارا! در تمامی گفتارها و کردارها و نیت‌ها و اراده‌هایمان به ما و همه مسلمین اخلاص کامل عنایت بفرما.

﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

(الأحزاب: ۵۶)

«اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد . اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد .» اللهم صل على محمد وأزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد .»

اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات الأحياء منهم والأموات و برحمتك يا أرحم الراحمين و اللهم آت نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها و أنت وليها ومولاها و ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى و وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى و يعظكم لعلكم تذكرون.